

СТАДІЇ ПРОЦЕДУРИ НАБУТТЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ В УКРАЇНІ

Нестеренко К. О.

Для належного забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів біженців неабияке значення має процедурна складова набуття статусу біженця. Встановлення в законодавстві прозорої, чіткої та швидкої процедури забезпечує, з одного боку, безперешкодне встановлення статусу біженця, а з іншого - попереджає такі можливі правопорушення, як: набуття такого статусу за відсутності належних підстав, затягування уповноваженими органами відповідної процедури тощо.

Актуальність і важливість цього питання підкреслюється тим, що порядок набуття й припинення правового статусу біженців не регулюється міжнародними документами щодо біженців. Міжнародна практика захисту біженців також не пропонує уніфікованої єдиної процедури щодо надання статусу біженця, оскільки різні країни мають різні адміністративні системи управління [9, 96].

Особливості й проблеми правового статусу біженців в Україні, загалом, і процедура набуття статусу біженця, зокрема, неодноразово розглядалися як науковцями, так і практиками. Проблемою правового статусу біженців, за різних часів, займалися такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як С.П. Бритченко, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий, Н.М. Грабар, І.Г. Ковалишин, Г.М. Писаренко, О.Л. Копиленко, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький та ін. Водночас, багато питань, пов'язаних із визначенням і характеристикою процедури надання статусу біженця залишаються малодослідженими, у тому числі через неодноразову зміну відповідного законодавства. Саме тому важливим є визначення особливостей цієї процедури шляхом розгляду та характеристики її стадій.

Думається, що для здійснення аналізу процедури надання статусу біженця необхідно дослідити її стадії. При цьому, визначення стадійності будь-якого процесу є надзвичайно важливим, адже саме завдяки визначенню конкретних стадій певної процедури можна окреслити коло питань, які потребують вирішення на кожній стадії, дії, які вчиняють учасники процедури, проміжне рішення, яке приймається при закінченні відповідної стадії.

Загалом адміністративно-процесуальна діяльність, як зазначає В.К. Колпаков, складається з таких стадій: 1) вивчення й аналіз ситуації шляхом накопичування необхідної для прийняття рішення інформації про обставини й факти, через які розкривається реальний стан речей у справі. На цій стадії також ухвалюються попередні рішення про доцільність або недоцільність подальшого провадження; 2) всебічне й ґрунтовне дослідження матеріалів справи для встановлення істини, надання юридичної оцінки отриманим результатам (кваліфікація щодо відповідної норми), як наслідок ухвалюється рішення загалом у справі; 3) логічне завершення провадження в справі, яка закінчується виконанням (зверненням до виконання) прийнятого рішення; 4) опротестування (оскарження) ухваленого рішення - остання стадія, яка має факультативний характер [10, 330-332].

Можна погодитися з Н.М. Грабар, яка визначає процедуру надання статусу біженця так: це регламентована адміністративно-процесуальними нормами діяльність уповноважених органів щодо розгляду та вирішення справи про надання особі статусу біженця [6, 131].

Процедура надання статусу біженця посідає самостійне місце в системі адміністративної процедури. Вона є видом процедурного провадження щодо розгляду заяв і пропозицій

громадян і одночасно підвидом адміністративної процедури як неюрисдикційної категорії адміністративного процесу [7].

Першим законодавчим актом, який містив установчі засади процедури надання статусу біженця в Україні, був Закон України "Про біженців", прийнятий 24 грудня 1994 р. [2]. До 1996 р. цей Закон не мав практичного застосування. Уперше в Україні порядок набуття правового статусу біженця почав застосовуватися міграційними органами в м. Києві.

Нині процедура надання статусу біженця регламентована Законом України "Про біженців та осіб, що потребують додаткового захисту" [1]. Враховуючи положення зазначеного закону в процедурі надання статусу біженця, уявляється, можна виокремити такі стадії: 1) стадія порушення справи про надання статусу біженця; 2) стадія підготовки справи до розгляду; 3) стадія розгляду справи та прийняття рішення; 4) стадія оскарження рішення в справі; 5) стадія виконання рішення.

Першою стадією досліджуваної процедури є стадія порушення справи про надання статусу біженця. У цій стадії можна виокремити такі етапи - подання заяви про визнання біженцем, прийняття заяви органом міграційної служби.

На етапі подання заяви про визнання біженцем особа, яка з наміром бути визнаною біженцем в Україні законно перетнула державний кордон України, повинна протягом п'яти робочих днів звернутися до відповідного органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем. Організаційні засади діяльності відповідних органів встановлені указами Президента від 9 грудня 2010 р. і 6 квітня 2011 р. [3; 4]. У разі, якщо така особа незаконно перетнула державний кордон України, то вона повинна без зволікань звернутися до відповідного органу міграційної служби з такою заявою. У разі, коли особа, тимчасово перебуваючи в Україні, дізналася, що в країні її постійного перебування виникли умови, за яких повернення до цієї країни є неможливим, і вона має намір бути визнаною біженцем в Україні, то вона повинна звернутися до відповідного органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем до закінчення строку її перебування на території України.

Така заява подається особою або через законного представника до органу міграційної служби в АРК, областях, містах Києві та Севастополі за місцем тимчасового перебування заявника. Заявник, якому виповнилося вісімнадцять років, подає заяву про визнання біженцем, в якій викладає основні відомості про себе й обставини, що змусили його залишити країну походження. До заяви додаються документи, що посвідчують особу заявника, а також документи й матеріали, що можуть бути доказом наявності умов для визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; по чотири фотокартки заявника та членів його сім'ї, які не досягли вісімнадцятирічного віку, відомості про яких внесено до заяви. Необхідно зазначити, що законом встановлені додаткові гарантії для осіб, які мають намір набутти статусу біженця, зокрема в разі, якщо заявник самостійно не в змозі заповнити заяву або якщо відсутні передбачені законодавством документи тощо.

Під час другого етапу органом міграційної служби здійснюються дії з метою перевірки, чи не видає себе заявник за іншу особу та чи не було йому відмовлено в наданні відповідного статусу раніше. Якщо такі факти підтверджуються, то орган міграційної служби відмовляє

в прийнятті заяви й надалі справа не розглядається.

Рішення про відмову в прийнятті заяви про надання статусу біженця приймається лише в таких випадках (ч. 6 ст. 8 Закону України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні”): 1) якщо заявник видає себе за іншу особу; 2) якщо заявнику раніше було відмовлено в наданні статусу біженця за відсутності умов, передбачених п. п. 1 чи 13 ч. 1 ст. 1 Закону України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні”, якщо зазначені умови не змінилися; 3) якщо особі раніше було відмовлено в прийнятті заяви про надання статусу біженця або оформленні документів для вирішення питання щодо надання такого статусу через зловживання процедурою надання, крім випадків, коли заявник повідомив достовірні відомості про свою особу.

Рішення про відмову може бути оскаржено до Державної міграційної служби України (далі - ДМСУ) або до суду протягом п'яти робочих днів з дня отримання відповідного повідомлення. Скарга розглядається ДМСУ протягом місяця з можливістю продовження цього строку, але не більше ніж на три місяці. У разі прийняття заяви орган міграційної служби здійснює такі дії, які становлять третій етап цієї стадії: реєструє заяву й подані документи; ознайомлює заявника або його законного представника з порядком прийняття рішення за їх заявами, правами й обов'язками; проводить дактилоскопію особи; заповнює реєстраційний листок на особу-заявника та членів її сім'ї, які не досягли вісімнадцятирічного віку; оформлює особову справу; заповнює інші необхідні документи.

Отже, після надходження заяви органи міграційної служби в АРК, областях, містах Києві та Севастополі можуть прийняти одне з рішень: 1) про прийняття заяви про надання статусу біженця; 2) про відмову в прийнятті заяви про надання статусу біженця.

Друга стадія містить підготовку справи до розгляду й попередній розгляд справи про надання статусу біженця. Ця стадія складається з двох етапів, першим з яких є підготовка справи до розгляду, під час якої орган міграційної служби, який прийняв до розгляду заяву, видає заявникові довідку про звернення за захистом в Україні та реєструє заявника. Довідка про звернення за захистом в Україні - документ, що засвідчує законність перебування особи на території України на період, що розпочинається з моменту звернення особи з відповідною заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і є дійсною для реалізації прав і виконання обов'язків, передбачених законодавством України, до остаточного визначення статусу такої особи чи залишення нею території України.

Протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня реєстрації заяви орган міграційної служби проводить співбесіду із заявником, розглядає відомості, наведені в заяві й доданих документах, вимагає додаткові відомості й приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем, або про відмову в оформленні документів. Власне, процес вивчення матеріалів справи й прийняття рішення щодо оформлення документів і є другим етапом цієї стадії - попереднім розглядом справи. На цьому етапі також передбачені додаткові гарантії дотримання прав відповідних осіб, серед яких можливість участі в розгляді справи адвоката, залучення, у разі необхідності, перекладача.

Рішення про оформлення або відмову в оформленні документів приймається на підставі письмового висновку працівника, який веде справу, і оформлюється наказом керівника органу міграційної служби. Рішення про відмову

в оформленні документів приймаються за заявами, які є очевидно необґрунтованими, тобто якщо в заявника відсутні умови, визначені Законом, а також якщо заяви мають характер зловживання: якщо заявник з метою визнання його біженцем видає себе за іншу особу, а так само за заявами, поданими особами, яким було відмовлено у визнанні у зв'язку з відсутністю підстав, передбачених для визнання біженцем, якщо зазначені умови не змінилися.

У разі прийняття рішення про відмову в оформленні документів, орган міграційної служби протягом трьох робочих днів з дня його прийняття надсилає заявникові або його законному представникові письмове повідомлення з викладенням причини відмови й роз'ясненням порядку оскарження рішення. Але на практиці органи міграційної служби тлумачать термін “викладення причин відмови” як посилання на номер і дату відповідного рішення, або наведення норми Закону, якою передбачені всі можливі підстави для прийняття негативного для заявника рішення. Оскільки повідомлення не є документом, який можна оскаржувати, а є лише документом, що інформує особу, щодо якої прийнято рішення про відмову в прийнятті заяви або про відмову в оформленні документів, або про відмову в наданні статусу біженця, уявляється, що такі дії органу міграційної служби можуть бути оскарженими до суду.

Згідно з пп. (е) п. 1 ст. 9 Директиви Ради Європейського Союзу “Про мінімальні стандарти процедур надання та скасування статусу біженця в Державах-членах” від 30.04.2004 р. № 8771/04 шукачі статусу біженця повинні бути проінформовані про результати рішень уповноважених органів (а також про право на оскарження й порядок такого оскарження) мовою, яка, як обґрунтовано передбачається, їм зрозуміла, коли їм не допомагає або їх не представляє юристконсульт або інший консультант, і коли безкоштовна юридична допомога їм не надається [8, 16].

Особа-заявник має право на оскарження такого рішення, у разі реалізації якого настає факультативний етап цієї стадії. При цьому орган міграційної служби до прийняття рішення за скаргою залишає на зберігання документи, що посвідчують особу заявника, та інші документи, а також інформує про це протягом трьох робочих днів орган внутрішніх справ за місцем проживання особи.

ДМСУ після реєстрації скарги на рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем через відповідний орган міграційної служби продовжує строк дії довідки про звернення за захистом в Україні. Рішення за скаргою приймає ДМСУ протягом місяця з дня отримання особової справи. Строк прийняття рішення може бути продовжено керівником ДМСУ, але не більше як на три місяці. Особа, скарга якої розглядається, або законний представник такої особи мають право брати участь у розгляді їх скарги, мають право на правову допомогу, також на залучення адвоката.

У разі, якщо ДМСУ або суд прийняв позитивне рішення за скаргою заявника, орган міграційної служби протягом семи робочих днів з дня отримання такого рішення приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем і продовжує строк дії довідки про звернення за захистом в Україні.

Особа, яка отримала повідомлення про відхилення скарги про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем і не використала права на його оскарження до суду протягом п'яти робочих днів, повинна залишити територію України в установленний строк, якщо вона не має інших законних підстав для перебування в Україні.

У разі, якщо особа не оскаржує таке рішення про відмову, орган міграційної служби після закінчення строку, відведеного на оскарження, вилучає довідку про звернення за захистом в Україні й повертає особі документи, що посвідчують особу заявника, та інші документи, що перебувають на зберіганні в органі міграційної служби.

Третьою стадією є розгляд справи про надання статусу біженця й прийняття рішення по цій справі. Ця стадія складається з двох етапів - розгляду справи по суті та винесення рішення щодо надання або ненадання статусу біженця.

Розгляд заяви про визнання біженцем здійснюється органами міграційної служби в АРК, областях, містах Києві та Севастополі протягом двох місяців з дня прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем. Строк розгляду може бути продовжено керівником органу міграційної служби за вмотивованим поданням працівника, який розглядає заяву, але не більше як до трьох місяців. Працівником органу міграційної служби проводяться співбесіди із заявником або його законним представником, які мають на меті виявити додаткову інформацію, необхідну для оцінки справжності фактів, повідомлених заявником або його законним представником. Якщо розглядається заява про визнання біженцем дитини, розлученої із сім'єю, то співбесіда з дитиною проводиться з її законним представником за участю психолога й педагога; участь адвоката під час розгляду такої заяви є обов'язковою. Дитину може бути направлено на обстеження для встановлення віку, якщо мають місце сумніви щодо її віку.

Орган міграційної служби спільно з органами Служби безпеки України проводить перевірку обставин, за наявності яких заявника не може бути визнано біженцем. Під час цього етапу в разі відсутності в заявника документів, що посвідчують особу, або якщо такі документи є фальшивими, для встановлення особи заявника органом міграційної служби спільно з відповідними органами Служби безпеки України згідно із законодавством також проводиться ідентифікація особи. У разі виникнення сумнівів щодо достовірності інформації, поданої заявником, необхідності у встановленні справжності й дійсності поданих ним документів орган міграційної служби має право звертатися з відповідними запитами до органів Служби безпеки України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, які можуть сприяти встановленню справжніх фактів стосовно особи, заява якої розглядається. Орган міграційної служби направляє особу-заявника на медичне обстеження.

Документи, отримані або підготовлені органом міграційної служби під час розгляду заяви про визнання біженцем долучаються до особової справи заявника. Після здійснення зазначених дій, вивчення документів, перевірки фактів, повідомлених особою-заявником, орган міграційної служби готує письмовий висновок щодо визнання або відмови у визнанні біженцем.

Особова справа заявника разом з письмовим висновком органу міграційної служби, який розглядав заяву, надсилається до ДМСУ. Рішення за заявою про визнання біженцем приймається протягом місяця з дня отримання особової справи заявника й письмового висновку органу міграційної служби, який розглядав заяву. Строк прийняття рішення може бути продовжено, але не більш як до трьох місяців. ДМСУ може вимагати подання додаткової інформації від органу міграційної служби, який здійснював розгляд заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

У разі виникнення сумнівів щодо достовірності інформації, необхідності у встановленні справжності й дійсності документів ДМСУ має право звертатися з відповідними

запитами до Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування й об'єднань громадян, які можуть сприяти встановленню справжніх фактів стосовно особи, особова справа якої розглядається.

Документи, отримані або підготовлені ДМСУ під час прийняття рішення за заявою про визнання біженцем, долучаються до особової справи заявника.

За результатами всебічного вивчення й оцінки всіх документів і матеріалів, що можуть бути доказом наявності умов для визнання біженцем ДМСУ приймає рішення про визнання біженцем чи про відмову у визнанні біженцем. Рішення ДМСУ надсилається протягом трьох робочих днів з дня його прийняття разом з особою справою заявника органу міграційної служби, який розглядав заяву.

Вичерпний перелік обставин, за яких особі не надається статус біженця, міститься в ст. 6 Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні": 1) при вчиненні злочину проти миру, воєнного злочину або злочину проти людства й людяності, як їх визначено в міжнародному праві; 2) при вчиненні тяжкого злочину неополітичного характеру за межами України до прибуття в Україну з метою набуття статусу біженця, якщо таке діяння віднесено Кримінальним кодексом України до тяжких злочинів; 3) якщо особа винна у вчиненні дій, що суперечать цілям і принципам ООН; 4) стосовно якої встановлено, що умови, передбачені абз. 2 ст. 1 Закону України "Про біженців", відсутні; 5) яка до прибуття в Україну була визнана біженцем або отримала притулок в іншій країні; 6) яка до прибуття в Україну з наміром набути статусу біженця перебувала в третій безпечній країні. Дія цього абзацу не поширюється на дітей, розлучених із сім'ями, а також на осіб, які народилися чи постійно проживали на території України, а також їхніх нащадків (дітей, онуків).

Четвертою стадією є стадія оскарження рішення про надання статусу біженця по суті. Ця стадія є факультативною й залежить від бажання особи оскаржити винесене рішення з причин його незаконності або порушень його прав, свобод і законних інтересів під час здійснення процедури.

У разі використання особою права на оскарження орган міграційної служби до прийняття рішення за скаргю залишає на зберіганні національний паспорт та інші документи (якщо такі є в особовій справі заявника), а також інформує про це протягом трьох робочих днів орган внутрішніх справ за місцем проживання особи. Довідка про звернення за захистом в Україні продовжується, якщо особа оскаржує таке рішення. Рішення ДМСУ щодо визнання іноземця або особи без громадянства біженцем, про скасування рішення про визнання біженцем оскаржуються до суду. У разі прийняття судом рішення про задоволення скарги особи про відмову у визнанні особи біженцем ДМСУ протягом семи робочих днів з дня отримання такого рішення приймає відповідне рішення й повідомляє про це орган міграційної служби за місцем проживання заявника.

У разі невикористання особою права на оскарження протягом п'яти робочих днів з дня її письмового повідомлення про прийняття рішення про відмову у визнанні біженцем орган міграційної служби вилучає в такій особі довідку про звернення за захистом в Україні, інформуючи про це орган внутрішніх справ за місцем проживання особи протягом трьох робочих днів, і повертає особі національний паспорт та інші документи (якщо такі є в особовій справі заявника), що перебувають на зберіганні в органі міграційної служби.

Особа, яка отримала повідомлення про відмову у визнанні біженцем і не використала право на його

оскарження, повинна залишити територію України в установленний строк, якщо немає інших законних підстав для перебування в Україні. П'ятою стадією є виконання рішення по справі. Орган міграційної служби протягом семи робочих днів з дня отримання рішення про визнання біженцем видає кожній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку, посвідчення біженця з урахуванням вимог Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про посвідчення біженця" [5]. У разі, якщо видача посвідчення є необхідною для реалізації неповнолітньою особою своїх прав на освіту, лікування тощо, за клопотанням батьків чи законних представників, погодженим з навчальним чи лікувальним закладом тощо, такій особі може бути, як виняток, видано відповідне посвідчення після досягнення нею чотирнадцятирічного віку.

Дитині, розлученій із сім'єю, яку визнано біженцем, посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, видається до досягнення шістнадцятирічного віку. Під час видачі посвідчення біженця довідка про звернення за захистом в Україні вилучається. Посвідчення біженця є підставою для реєстрації в органі міграційної служби за місцем проживання біженця. Посвідчення біженця видається строком на п'ять років. Під час перереєстрації біженця орган міграційної служби за місцем їх проживання продовжує дію посвідчення біженця.

Країна, яка надала особі статус біженця, повинна гарантувати, що обставини в країні походження, за яких особі було надано статус біженця, більше не існують і мають реальний, основоположний і довгостроковий характер. До того ж статус біженця повинен зберігатися до тих пір, поки країна, яка приймає рішення, точно не переконається в існуванні одного з положень, за наявності якого особа може втратити статус біженця, а біженці, у свою чергу, не повинні піддаватися постійному перегляду свого статусу [8, 17].

Отже, аналізуючи стадії процедури набуття статусу біженця, необхідно відзначити важливість і необхідність практичної реалізації й дотримання визначених умов здійснення процедури та дотримання прав і свобод учасників процедури. Варто зазначити, що велика кількість стадій і етапів цієї процедури дозволяє найбільш повно, об'єктивно й всебічно дослідити всі обставини кожної справи та прийняти вірне рішення. З іншого боку, видача тимчасової довідки про

звернення за захистом в Україні є дуже важливою гарантією дотримання всіх прав особи-заявника, оскільки така особа є захищеною з боку держави, і незважаючи на строк здійснення процедури, статус особи не є невизначеним.

Література

1. Про біженців та осіб, які потребують додаткового захисту: Закон України від 08 липня 2011 р. // Урядовий кур'єр. - 2011. - № 1491.
2. Про біженців: Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 16. - Ст. 90.
3. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 09 грудня 2010 р. № 1085/2010 // Урядовий кур'єр. - 2010. - № 234.
4. Питання Державної міграційної служби України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 р. № 405/2011 // Урядовий кур'єр. - 2011. - № 76.
5. Про затвердження Положення про посвідчення біженця: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 202 // Урядовий кур'єр - 2012. - № 66.
6. Грабар Н.М. Адміністративно-правове забезпечення статусу біженців в Україні: дис... кандидата юрид. наук: 12.00.07. - Л., 2007. - 226 с.
7. Грабар Н.М. Особливості порядку в'їзду та виїзду з території України біженців та осіб, які проходять процедуру набуття статусу біженця // Науковий вісник Дніпропетровської юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. - 2005. - № 3. - С. 266-270.
8. Збірник судових рішень з процедури надання статусу біженця в Україні: наук.-практ. коментар / за ред. д-ра. юрид. наук, проф. М.В. Буроменського - Х.: Яшма, 2005. - 150 с.
9. Ковалишин І.Г. Правовий статус біженців в Україні: проблеми теорії і практики: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. - К., 2005. - 198 с.
10. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник. - К.: Юрінком Інтер, 1999. - 736 с.

*Нестеренко К.О.,
аспірант кафедри адміністративного і
фінансового права Національний університет
"Одеська юридична академія"
Надійшла до редакції 02.12.2012*

УДК 351.74

ОВС ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

Побудова громадянського суспільства - одне з центральних завдань сучасного етапу розвитку держави. Сьогодні актуальними проблемами реформування органів внутрішніх справ країни є переорієнтація їх діяльності на неухильне забезпечення прав і свобод громадян і захист від злочинних посягань. Одною з необхідних умов успішної реалізації намічених планів, усвідомлення суб'єктами управління рівня вірності прийнятих рішень станом об'єктивної реальності є визначення ролі ОВС як інституціональної складової правового порядку в Україні.

Роль ОВС у здійсненні правового порядку як складової правового життя українського суспільства й науковий стан дослідження цієї проблематики свідчать про помітне відставання теоретичного осягнення цього феномена в нових умовах від соціальних потреб у сучасних наукових пошуках і рекомендаціях його забезпечення. Тут переплітаються такі тенденції, як помітне падіння наукового інтересу до проблематики правового порядку й динамічні

зрушення в цій сфері суспільного буття, а також у суспільному сприйнятті правопорядку.

Слід зазначити, що проблематика правопорядку посідала одне з чільних місць в ієрархії наукових інтересів теоретиків права. Їй присвятили наукові праці М.П. Александров, О.М. Бандурко, В.В. Варчук, І.Н. Даньшин, І.П. Голосніченко, П.С. Граціанський, Є.В. Додін, О.С. Іоффе, В.В. Кайназаров, С.Ф. Кечек'ян, А.Ф. Крижановський, О.Є. Кутафін, В.В. Лазарев, В.О. Лучін, О.П. Мовчан, П.О. Недбайло, Л.Л. Попов, І.С. Самощенко, М.Д. Шаргородський, Т.М. Шамба, Л.С. Явич та ін.

Мета статті полягає в дослідженні ролі ОВС як інституціональної складової правового порядку в Україні, розширенні масштабів теоретичного й прикладного бачення правового порядку в суверенній Україні в наявній ситуації його реального стану.

Правопорядок існує в системі детермінант, які визначають усю цілісну картину людського буття, важливим

© О.В. Крижановська, 2012